

DOMÁCÍ SLOVNÍK

Markéta Magidová

Poděkování

Velký dík patří mé babičce a mamince
za trpělivou spolupráci na této knížce.

Děkuji také Andranu Abramjanovi, Daniele
Baráčkové, Ondřeji Buddeusovi, Lukáši
Foldynovi, Marice Kupkové, Václavu Magidovi,
Tomáši Pospěchovi, Jiřímu Ptáčkovi, Jakubu
Stejskalovi a Tomáši Uhnákovi za podnětné
připomínky.

Vydalo nakladatelství Positiv, Praha 2013
ISBN 978-80-87407-06-6

DOMÁCÍ SLOVNÍK

Markéta Magidová

OBSAH

PŘEDMLUVA	14
REDAKČNÍ POZNÁMKA	15
AJFR	16
BUŘTÍČEK	17
BLEMCAT	18
BÝT ŠTAUF	19
CEJCHA	20
CABIT, ROZCABENEJ	21
CÁBROVAT	22
CMRNDAT	23
COURNOUT	24
CUMEL	25
CUMPLOCH	26
ČOCHNIT SE	27
ČUPŘINA	28
DRCHNA	29

DRNDALEC	30
EKLHAFT	31
ÉLENT	32
FORICHTUŇK	33
FORŠUS	34
FRUNCLE	35
GÁBLÍK	36
HEKSNŠUS	37
HEMEJŘIT SE	38
HAMŠLÁK	39
HAMOUN	40
HAMTAT, NAHAMTAT	41
HAŇĎÁK	42
HARCOVAT SE	43
HAUZÍROVAT	44
HRCNOUT SI	45
HUCULATÝ	46
HYN, BÝT HYN	47

KALUPINKA	48
KAPRICEK	49
KEJDA	50
KRÁČMERY	51
KRANDAT	52
KRCÁLEK	53
KRPÁL	54
KUCLÍK	55
KUCMOCH	56
KUŇĎABA	57
KUNDRFÁL	58
LAJBLÍK	59
LAJNTUCH	60
LÍTAT S HADREM	61
MACHLAT, UMACHLANÝ	62
MAMON	63
MORNA	64
NACAMRANEJ	65

NAHEČMAT, NAHEČMAT SE	66
NAHEMLOVAT SE	67
NAPUČELÝ, NAPUČET SE	68
NARYCHTOVAT SE	69
PIČUMPAJDY	70
PIŠIŠINDA	71
PLAJZÁK	72
PLICHTA	73
POPLANTAT SE	74
POŠUCHRAT	75
PROCANCAT	76
PROČÍHNOUT	77
PUCEK	78
PUCNOUT SI	79
ROZKECNUTÝ	80
RUMCAT	81
ŠEDIVÁ BÁBA	82
ŠMATLAT	84

ŠMRDLAT	85
ŠMRDOLIT SE	86
ŠOLICHAT	87
ŠPRKNOUT	88
ŠPRUŠLE	89
ŠTRAPÁC	90
ŠTREJCHNOUT	91
ŠTRUZOK	92
ŠTUCEL	93
TÉBICH	94
UCAJDANEJ	95
UCAPRTANEJ	96
UCVRKNOUT SE	97
UDĚLAT BUBLINU	98
UKUTIT SE, UKUCENEJ	99
UMAŇHAT	100
USALAŠIT SE	101
UTEMOVAT	102

UTIPLAT, UTIPLANEJ	103
VÍDRHOLEC	104
VOBLÍZNOUT SE	105
VOPLENDOVAT	106
VOŠAJSTLICH	107
VYCAJCHNOVAT SE	108
VYCAMRAT	109
VYCMRDLEJ	110
VYKVAKNOUT SE	111
VYMUSTROVAT SE	112
VYŠPRAJCOVAT SE	113
ZABZDÍT	114
ZBAŇKOVAT	115
ZELENEJ JAK SEDMA	116
ZDRCHANEJ	117
ZDRMLAT, ZDRMLANEJ	118
ZEŽVANIT, ZEŽVANĚNEJ	119
ZRYCHTOVAT	120

ŽBRUNDA	121
ŽINÝROVAT SE	122
ŽMUNTRAT	123

PŘEDMLUVA

Tento slovník zachycuje jazykové klima jedné rodiny. Hovorové, zkomolené a zastaralé výrazy, nejasné, podivné, nepatřičné významy a jejich vazby na konkrétní prostředí a osoby jsou zde opatrovány s velkou péčí. Výběr slov se řídil subjektivní mírou „pocitu domáckosti“. Chtěla jsem vytvořit slovníkové album, rodinnou fotografii jazyka.

REDAKČNÍ POZNÁMKA

Výklady hesel jsou přepisem ústních vysvětlení. Čísla 1 a 2 označují dvě osoby odlišných generací. Do způsobu jejich vysvětlování jsem nezasahovala a transkripce záměrně nebyla redakčně upravována. Všechny „domácí“ výrazy jsou zde zaznamenány v té písemné podobě, která je v dané rodině ustálená.

AJFR

1 pracovat s ajfrem, s elánem,
někdo de do něčeho s velkým
ajfrem, nasazením 2 dělat něco
rychle, být rychlý

BUŘTÍČEK

1 když má kojenec tlustý nožičky,
tak se mu tam dělaj buřtíčky; když je
někdo dospělej, tak má buřta velkého
2 malinká uzeninka nebo faldíček

CEJCHA

1 povlečení na postel anebo veliký břicho; muskej, kterej hodně pije pivo, má pivní cejchu 2 břicho

CABIT, ROZCABENEJ

1 ubrečený dítě cabí, třeba rozkřičenej kluk, kterej ani neví, proč brečí, ale cabí na celou pusu tak, že by mu člověk dal pohlavek; rozcabenej je uřvanej, rozmazlenej 2 plakat; rozvalený

KALUPINKA

1 to je čiperná babka, starší paní, která pobíhá sem tam, a je na ni moc pěkný podívání; říkáme, že je to taková veselá, příjemná kalupinka; když jsem byla v Červeném kříži, tak jeden kolega měl manželku, takovou čipernou, malou, a tak jsme vždycky říkali: „Hele, kalupinka de.“

2 malá holčička

KAPRICEK

1 malej polštářek, kterej si dáváme v noci pod hlavu, aby se nám dobře spalo 2 malý polštářek

KRPÁL

1 veľikánskej kopec, vélikej prudkej
kopec 2 vysoký kopec

KUCLÍK

1 kuclíky se nadělaj ve vomáčce, která se špatně zavaří, zaleje záklehtkou, a srazí se, nebo když se špatně zadělá těsto, tak tam sou kuclíky 2 malý kousek nečistoty, většinou na zemi; malá nečistota na koberci, na desce, na stole

PIČUMPAJDY

- 1 blbostičky, vobrázky, věčičky, drobnosti, který nic neznamenají
- 2 drobnosti v koupelně

PIŠIŠINDA

- 1 když třeba malý dítě stůně a ty ho lituješ, tak říkáš: „Ty moje pišišindo!“; pohladíš ho po hlavičce a už je to lepší
- 2 malá, drobná, nemocná, slaboučká chudinka

PUCEK

1 dítě nebo kojeneček, když je pěkně, tlustej, tak se říká: „To je ale krásnej puček.“ 2 malý tlustý polštářek

PUCNOUT SI

1 když má miminko prdíčky, tak pucá 2 ulevit si

ŠEDIVÁ BÁBA

1 to vzniklo tak, že jsme byly dvě babičky, jedna starší a jedna mladší. A ta starší měla úplně krásně bílé vlasy, na rozdíl ode mě, která sem ještě vůbec nebyla šedivá. No, a aby to malinký dítě rozlišilo, tak jsme nejprve říkali: „Markétko, dem k babičce, co má šedivý vlasy.“ Potom z toho vznikla šedivá bába, protože malý dítě nejdřív řekne máma, bába, táta. To slovo

bába není teda hanlivý, ale je to první vyřčení dětského slůvka, šedivá bába 2 je to označení pro prababičku, která byla celá bělovlasá, šedovlasá a měla se tím odlišit od babičky, která byla mladší a nebyla šedivá

UDĚLAT BUBLINU

1 to má různý významy, my jsme to začali používat, když jsi byla malá a dávali jsme ti krknout, říhnout. To jsme tě zvedli, opřeli hlavičku o rameno a někdy se ti z toho mlíčka udělala u pusinky krásná bublina. Vod tý doby jsme ti říkali: „Pojď, dem dělat bublinu.“ 2 říhnout si

UKUTIT SE, UKUCENEJ

1 když de člověk spát, tak se v posteli stočí do klubíčka, pěkně se přikreje peřinou, zachumlá se, ukutí se a je mu příjemně. Je ukucenej a hezky usne 2 uložit se ke spánku, uložený ke spánku

VÍDRHOLEC

1 „zima jak na vídrholci, fouká jak na vídrholci“, většinou to je někde na kopci, kde je průvan a hrozně profukuje, kde je velice nepříjemno; může se to ale říct, i když se přijde někam do místnosti: „Ježíš, tady je zima jak na vídrholci!“ 2 kopec, na kterém fouká

VOBLÍZNOUT SE

1 to má dva významy: když něco od někoho dostanu a dělám s tím drahoty, tak ten druhý může říct: „Ještě bys moh voblíznout.“ A pak to taky znamená, když si někdo ráno umeje jen voči a sotva ruce, tak se říká: „Ty ses jenom voblíznul.“ Anebo když spěchá a potřebuje se vomejt rychle, tak řekne: „Du se voblíznout.“ 2 umýt se

VOPLEDOVAT

1 voplenduje, nic nedělá a kouká;
je to podobný jako vochomejtat se,
jenže vochomejtat je spíš nepříjem-
ný a voplenovat je takový lelkování
2 chodit někde bezúčelně, obcházet
jen tak kolem něčeho

VOŠAJSTLICH

1 jen taktak, vo hubu **2** na hraně
čehosi

Domácí slovník
Markéta Magidová
Jazykové korektury: Lukáš Foldyna
Sazba a obálka: Markéta Magidová
Tisk: powerprint, Praha
Publikace vznikla ve spolupráci s Galerií TIC
v Brně
Vydalo nakladatelství Positif, Praha 2013
ISBN 978-80-87407-06-6

